

Examen VMBO-KB

2022

tijdvak 1
maandag 23 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 44 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 59 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

- 1p 1 In 1844 stelden enkele liberalen voor om de grondwet te wijzigen, waardoor de koning minder macht zou krijgen. Koning Willem II accepteerde dat voorstel toen niet. Maar in 1848 was hij zó bang dat hij toch de opdracht gaf om de grondwet te wijzigen.
- Waarvoor was koning Willem II bang?
- A voor een referendum
 - B voor een wereldoorlog
 - C voor nationalisme
 - D voor revolutie
- 1p 2 In de nieuwe Grondwet van 1848 staan rechten die gelden voor alle Nederlanders. Er staan ook rechten in deze Grondwet die alleen gelden voor leden van de Tweede Kamer.
- Welk recht geldt **alleen** voor de leden van de Tweede Kamer?
- A het recht op vrijheid van drukpers
 - B het recht op vrijheid van meningsuiting
 - C het recht van amendement
 - D het recht van interpellatie
- 2p 3 Een invulopdracht over de nieuwe Grondwet van 1848:
- 1 Alleen rijke mensen kregen door het ... (**algemeen kiesrecht / censuskiesrecht**) meer invloed op het bestuur van Nederland.
 - 2 Door de nieuwe grondwet werd Nederland een ... (**dictatuur / parlementaire democratie**).
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
- Doe het zo:*
- zin 1: ... (kies uit: algemeen kiesrecht / censuskiesrecht).
- zin 2: ... (kies uit: dictatuur / parlementaire democratie).

Gebruik bron 1.

- 1p 4 Op de foto is een situatie te herkennen die veel voorkwam in Nederland in de negentiende eeuw.

Wat is de oorzaak van deze situatie? En welk gevolg is te herkennen in de bron?

	oorzaak	gevolg
A	industrialisatie	kinderarbeid
B	industrialisatie	laag inkomen
C	sociale wetgeving	kinderarbeid
D	sociale wetgeving	laag inkomen

Gebruik bron 2.

- 1p 5 Noem de naam van de politiek leider die wordt beschreven.

Gebruik nogmaals bron 2.

- 1p 6 In de bron staan drie doelen waar de politiek leider zich voor inzet.
→ Welke **twee** van de drie doelen passen ook bij de ideeën van socialisten rond 1900? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 3.

- 1p 7 De mening van de politicus past bij een politieke stroming in Nederland rond 1900.

→ Welke politieke stroming wordt bedoeld?

- 2p 8 Tussen 1870 en 1920 vond in Nederland de Eerste Feministische Golf plaats. Vrouwen wilden meer rechten.

→ Noem een **recht** dat feministen tijdens de Eerste Feministische Golf eisten.

→ Noem ook een **naam** van een belangrijke Nederlandse feministe uit die periode.

Doe het zo:

recht: ...

naam: ...

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

Gebruik bron 4.

- 2p 9 In welk onderdeel van de bron is de **aanleiding** van de Eerste Wereldoorlog te herkennen? En in welk onderdeel van de bron is een **oorzaak** van de Eerste Wereldoorlog te herkennen? **Let op!** Er blijven twee onderdelen over.

Doe het zo:

aanleiding: onderdeel ... (vul nummer in).

oorzaak: onderdeel ... (vul nummer in).

Gebruik bron 5.

- 2p 10 In de bron is een grensafscheiding te zien tussen Nederland en België. Hieronder staan drie perioden:

1 1848-1900

2 1900-1914

3 1914-1918

→ Bij welke periode hoort deze grensafscheiding?

→ Noem ook de naam van de grensafscheiding.

Doe het zo:

periode: ... (vul nummer in)

naam grensafscheiding: ...

- 1p 11 Tijdens de Eerste Wereldoorlog kreeg Nederland te maken met schaarste aan voedsel.

Wat was een oorzaak van deze voedselschaarste?

- A de handelsbelemmeringen
- B de invoering van bonkaarten
- C het modern imperialisme

Gebruik bron 6.

- 1p 12 Vindt de gebeurtenis uit de bron **vóór** of **na** 1917 plaats? Verklaar je keuze met behulp van de bron.

Doe het zo:

De gebeurtenis vindt plaats ... (kies uit: vóór / na) 1917, omdat ... (verklaar je keuze).

Het Interbellum (1918-1939)

- 1p 13 Welke bewering over de Volkenbond is juist?
De Volkenbond
- A bepaalde dat er een militair bondgenootschap opgericht werd tegen nazi-Duitsland.
 - B bepaalde de strafbepalingen voor Duitsland in het Verdrag van Versailles.
 - C werd na de Beurskrach opgericht om de economische crisis op te lossen.
 - D werd na de Eerste Wereldoorlog opgericht om de vrede te bewaren.
- Gebruik bron 7.*
- 1p 14 Op de briefkaart is een propagandaboodschap te zien met als onderwerp het Verdrag van Versailles.
Wat is de boodschap van de briefkaart?
- A Steun de nationaal-socialisten om een einde te maken aan het Verdrag van Versailles.
 - B Steun de nationaal-socialisten om het Verdrag van Versailles te behouden.
 - C Verzet je tegen de nationaal-socialisten om een einde te maken aan het Verdrag van Versailles.
 - D Verzet je tegen de nationaal-socialisten om het Verdrag van Versailles te behouden.
- 2p 15 In de periode tussen 1930 en 1940 was er een economische crisis. De Nederlandse regering probeerde te voorkomen dat mensen die als werkloos geregistreerd waren, toch stiekem betaald werk gingen doen. De regering voerde daarom een maatregel in waar werklozen zich aan moesten houden.
- Welke maatregel voerde de regering in?
→ En wat was het gevolg voor de werklozen als ze zich niet aan deze maatregel hielden?
- Doe het zo:*
maatregel: ...
gevolg: ...
- 1p 16 Tijdens de economische crisis werd in 1931 de NSB opgericht.
Wat was volgens de NSB de beste manier om de economische crisis op te lossen?
- A een goede samenwerking tussen alle politieke partijen
 - B één leider die alle belangrijke beslissingen neemt
 - C een overheid die zich zo min mogelijk bemoeit met de mensen
 - D een revolutie waardoor de arbeiders de macht overnemen

1p 17 Na de Eerste Wereldoorlog was er sprake van een slechte economische situatie in Duitsland. Deze situatie heeft mede geleid tot de latere machtsovername van Adolf Hitler. Daarbij speelden de volgende drie ontwikkelingen een rol:

- 1 Door de wereldwijde economische crisis kreeg Duitsland te maken met een grote werkloosheid.
- 2 Duitsland kreeg miljarden aan herstelbetalingen opgelegd.
- 3 In de Verenigde Staten brak de Beurskrach uit op Wall Street.

Wat is de juiste tijdvolgorde van deze ontwikkelingen?

- A Eerste Wereldoorlog → 1 → 2 → 3 → machtsovername Hitler
- B Eerste Wereldoorlog → 1 → 3 → 2 → machtsovername Hitler
- C Eerste Wereldoorlog → 2 → 1 → 3 → machtsovername Hitler
- D Eerste Wereldoorlog → 2 → 3 → 1 → machtsovername Hitler

2p 18 In 1933 voerde Hitler een nieuwe wet in. Daarin stonden de volgende maatregelen:

- Kranten worden eigendom van de overheid.
- Medewerkers van kranten moeten van Arische afkomst zijn.
- Kranten mogen geen negatieve artikelen schrijven over nazi-Duitsland.
- Krantenartikelen worden gecontroleerd door het ministerie van Propaganda.

Door de invoering van deze wet werden in Duitsland meerdere democratische grondrechten afgeschaft.

→ Noem **twee verschillende** democratische grondrechten die toen zijn afgeschaft.

1p 19 Een omschrijving van een begrip:

In de buurt van de stad Dachau werd in 1933 een complex neergezet waar 5000 gevangenen werden vastgehouden. De gevangenen woonden in eenvoudige barakken. Om het terrein stonden wachttorens en hekken van prikkeldraad om te voorkomen dat iemand zou ontsnappen.

→ Welk begrip wordt omschreven?

Gebruik bron 8.

1p 20 Een bewering: deze bron is **bruikbaar** om aan te tonen dat Duitsland een totalitaire staat was in 1934.

→ Geef een argument waaruit blijkt dat de bewering juist is.

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

- 2p 21 Na de Duitse inval in Nederland vertrok koningin Wilhelmina op 13 mei 1940 naar Groot-Brittannië. Over deze gebeurtenis worden twee beweringen gedaan:
- 1 De **Duitsers** konden deze gebeurtenis gebruiken om de Nederlanders te laten geloven dat Duitsland de oorlog zou winnen.
 - 2 Het **Nederlandse verzet** kon deze gebeurtenis gebruiken om de Nederlanders hoop te geven.
- Geef per bewering een argument waaruit blijkt dat deze bewering juist is.
- Doe het zo:*
Bewering 1 is juist, want ... (noem argument).
Bewering 2 is juist, want ... (noem argument).
- Gebruik bron 9.*
- 1p 22 Iemand beweert dat de Tweede Wereldoorlog een **totale oorlog** was.
→ Geef met behulp van de bron een argument waaruit blijkt dat deze bewering juist is.
- 1p 23 De Duitsers hielden in 1941 in Amsterdam hun eerste grote razzia op Joodse mannen. Naar aanleiding van deze gebeurtenis vond een verzetsactie plaats.
→ Wat is de naam van deze verzetsactie?
- 2p 24 Een invulopdracht:
- 1 Door ... (**Operatie Barbarossa / de aanval op Pearl Harbor / D-Day**) gingen de Verenigde Staten meedoen met de Tweede Wereldoorlog.
 - 2 De Verenigde Staten sloten zich toen aan bij het bondgenootschap van de ... (**Geallieerden / Centralen / As-mogendheden**).
- Kies telkens uit de drie mogelijkheden.
- Doe het zo:*
zin 1: ... (kies uit: Operatie Barbarossa / de aanval op Pearl Harbor / D-Day)
zin 2: ... (kies uit: Geallieerden / Centralen / As-mogendheden)

Gebruik bron 10.

- 2p 25 Een invulopdracht over de poster:
- 1 De poster is een voorbeeld van ... (**censuur / propaganda**).
 - 2 De poster is gemaakt in opdracht van ... (**de bezetter / het verzet**).
 - 3 Arbeiders die zich naar aanleiding van deze poster aanmeldden voor werk, deden dit ... (**gedwongen door de Duitsers / uit vrije wil**).
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
- Doe het zo:*
- zin 1: ... (kies uit: censuur / propaganda)
- zin 2: ... (kies uit: de bezetter / het verzet)
- zin 3: ... (kies uit: gedwongen door de Duitsers / uit vrije wil)

Gebruik bron 11.

- 1p 26 Welk begrip hoort bij de bron?
- A deportatie
 - B mobilisatie
 - C razzia
 - D spoorwegstaking
- 1p 27 Tijdens de Tweede Wereldoorlog hield een deel van de Nederlandse politieagenten zich bezig met het opsporen van Joodse onderduikers. De Duitse bezetter gaf deze agenten een beloning voor elke opgepakte Jood.
- Welk begrip past bij de activiteiten van deze politieagenten?
- A aanpassing
 - B collaboratie
 - C indoctrinatie
 - D verzet

Gebruik bron 12.

- 1p 28 De steden Nijmegen, Enschede en Arnhem waren gebombardeerd door de Geallieerden. Vlak daarna verscheen deze poster.
- Welk propagandadoel had deze poster?
- A De Geallieerden wilden de Nederlanders laten denken dat zij bondgenoten van Nederland waren.
 - B De Geallieerden wilden de Nederlanders laten denken dat zij de oorlog aan het winnen waren.
 - C De Duitsers wilden de Nederlanders laten denken dat de Geallieerden de oorlog aan het verliezen waren.
 - D De Duitsers wilden de Nederlanders laten denken dat de Geallieerden vijanden van Nederland waren.

- 2p 29 Twee beweringen over het einde van de Tweede Wereldoorlog:
- 1 De Tweede Wereldoorlog eindigde in mei 1945.
 - 2 De Tweede Wereldoorlog eindigde in augustus 1945.
- Geef voor elke bewering een argument.
Doe het zo:
Bewering 1: einde in mei 1945, want ... (geef argument).
Bewering 2: einde in augustus 1945, want ... (geef argument).
- 2p 30 Hieronder staan vijf gebeurtenissen:
- 1 In de vroege ochtend van 6 juni proberen de Geallieerden de Duitsers met een aanval te verrassen op de stranden van Normandië.
 - 2 Na het ondertekenen van de capitulatie door Nederland begint de periode van de Duitse bezetting.
 - 3 Om 6 uur in de ochtend rollen de eerste Duitse tanks de Nederlandse grens over.
 - 4 Tijdens de Hongerwinter deelt het Internationale Rode Kruis brood uit.
 - 5 Tijdens Operatie Market Garden blazen de Duitsers een spoorbrug op om een opmars van de Geallieerden te voorkomen.
- Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., daarna ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- Gebruik bron 13.*
- 2p 31 Uit de bron is een oorzaak af te leiden voor het hoge aantal burgerslachtoffers in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- Noem een oorzaak die **uit de bron** is af te leiden.
→ Noem nog een andere oorzaak die **niet** uit de bron is af te leiden.
- Doe het zo:*
Een oorzaak uit de bron is ...
Een andere oorzaak is ...

Europa en de wereld (1945-1989)

- 1p 32 In 1948 hebben de Verenigde Staten en Groot-Brittannië een luchtbrug opgezet om voedsel en grondstoffen naar de inwoners van West-Berlijn te brengen. Vrachtvliegtuigen vlogen maandenlang heen en weer.
- Wat was de oorzaak dat voedsel en grondstoffen **alleen** door de lucht konden worden vervoerd?
- Doe het zo:*
De oorzaak was ...

Gebruik bron 14.

1p 33 Wat probeerde de Sovjet-Unie met dit optreden te voorkomen?

Doe het zo:

De Sovjet-Unie wilde voorkomen dat ... (geef een reden).

1p 34 Een bewering: Willem Drees is als minister-president belangrijk geweest voor Nederland na de Tweede Wereldoorlog.

→ Geef een **historische** of een **politieke** reden waarom hij belangrijk is geweest.

Doe het zo:

Willem Drees is als minister-president belangrijk geweest voor Nederland, omdat ... (geef historische of politieke reden).

Gebruik bron 15.

1p 35 Hieronder staan drie namen van Amerikaanse presidenten:

- 1 Kennedy
- 2 Reagan
- 3 Roosevelt

Drie perioden:

- a 1940-1949
- b 1960-1969
- c 1980-1989

→ Over welke Amerikaanse president gaat het artikel?

→ En in welke periode is het artikel verschenen?

Doe het zo:

De Amerikaanse president was ... (vul nummer in).

Het artikel komt uit de periode ... (vul letter in).

Gebruik bron 16.

2p 36 Hieronder staan vijf ontwikkelingen van na de Tweede Wereldoorlog:

- a dekolonisatie
- b ontzuiling
- c secularisatie
- d Tweede Feministische Golf
- e wapenwedloop

De drie posters horen bij verschillende ontwikkelingen uit de periode na de Tweede Wereldoorlog.

→ Geef per poster aan welke ontwikkeling daarbij hoort. **Let op!** Er blijven twee ontwikkelingen over.

Doe het zo:

Bij poster 1 hoort ... (vul letter in).

(enzovoort tot en met poster 3)

Gebruik bron 17.

- 1p 37 Op welke kaart vormen de donker gekleurde landen samen de EGKS?
A kaart 1
B kaart 2
C kaart 3

- 2p 38 In 1983 werd in Nederland een nieuwe Grondwet ingevoerd met verschillende plichten en rechten.
Hieronder staan drie **plichten van de overheid**:
- 1 De overheid moet ervoor zorgen dat de luchtkwaliteit in Nederland verbeterd wordt.
 - 2 De overheid moet ervoor zorgen dat iedereen bij een strafzaak de hulp kan krijgen van een advocaat.
 - 3 De overheid moet ervoor zorgen dat mensen die na een ongeluk niet meer kunnen werken een uitkering krijgen.

Vier **sociale grondrechten**:

- a recht op bestaanszekerheid
- b recht op bewoonbaarheid van het land
- c recht op rechtsbijstand
- d recht op werk

→ Geef per plicht aan welk sociaal grondrecht daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één grondrecht over.

Doe het zo:

Bij plicht 1 hoort grondrecht ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met plicht 3)

- 1p 39 In 1985 werd Gorbatsjov benoemd tot leider van de Sovjet-Unie. Hij wilde het regeringsbeleid veranderen.
Wat wilde Gorbatsjov veranderen?
Hij wilde
- A meer vrijheid toestaan, waardoor de economie weer zou gaan groeien.
 - B meer vrijheid toestaan, waardoor het communisme in Oost-Europa zou verdwijnen.
 - C strenger optreden, waardoor de economie weer zou gaan groeien.
 - D strenger optreden, waardoor het communisme in Oost-Europa zou verdwijnen.

- 1p 40 Tijdens de Koude Oorlog waren de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie lid van dezelfde internationale organisatie. Omdat die twee landen elkaar in deze organisatie vaak tegenwerkten, kon de organisatie haar werk niet goed doen.

Om welke internationale organisatie gaat het? En op welke manier werkten de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie elkaar vaak tegen in deze organisatie?

	internationale organisatie	manier van tegenwerken
A	EGKS	het vetorecht gebruiken
B	EGKS	tegenstemmen in het parlement
C	Verenigde Naties	het vetorecht gebruiken
D	Verenigde Naties	tegenstemmen in het parlement

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

Gebruik bron 18.

- 1p 41 Deze munt is gemaakt om een historische gebeurtenis te herdenken. Welke historische gebeurtenis wordt bedoeld?
- A de Duitse hereniging
 - B de Duitse nederlaag in de Tweede Wereldoorlog
 - C het Duitse lidmaatschap van de EU
 - D het Duitse lidmaatschap van de NAVO

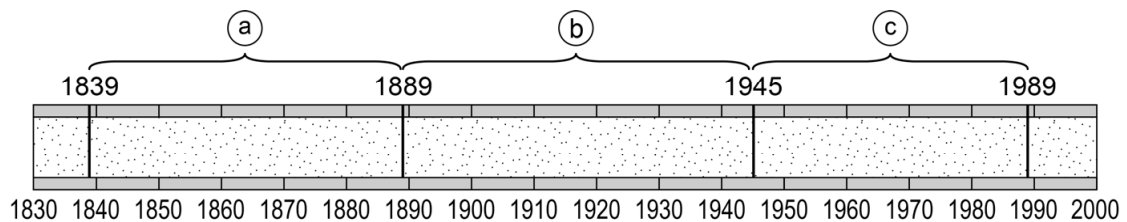
Gebruik bron 19.

- 1p 42 Wat is van toepassing voor alle donkergekleurde landen? De donkergekleurde landen hebben in 2002
- A de euro ingevoerd.
 - B het communisme ingevoerd.
 - C het poldermodel ingevoerd.

Door de tijd heen

- 2p 43 Hieronder staan vijf gebeurtenissen die te maken hebben met de ontwikkeling van het onderwijs in Nederland:
- 1 De leider van de liberalen besluit de vrijheid van onderwijs op te nemen in zijn voorstel voor de nieuwe grondwet.
 - 2 De Tweede Kamer besluit dat het bijzonder onderwijs financieel gelijkgesteld moet zijn aan het openbaar onderwijs.
 - 3 Er wordt een nieuwe maatregel ingevoerd die bepaalt dat alle Joodse leraren moeten worden ontslagen.
 - 4 Mede dankzij de Tweede Feministische Golf daalt het aantal meisjesscholen.

Een tijd balk met drie periodes:



→ Geef per gebeurtenis aan bij welke periode van de tijd balk die hoort.

Let op! De periodes mogen meerdere keren gebruikt worden.

Doe het zo:

Gebeurtenis 1 hoort bij periode ... (vul letter in).

(enzovoort tot en met gebeurtenis 4)

Gebruik bron 20.

- 1p 44 De drie onderdelen van de bron gaan over verkiezingen in Nederland. Ze vinden op verschillende momenten plaats.

Wat is de juiste volgorde, van vroeger naar later?

- A 1 → 2 → 3
- B 1 → 3 → 2
- C 2 → 1 → 3
- D 2 → 3 → 1
- E 3 → 1 → 2
- F 3 → 2 → 1